

Tijdens de zomermaanden, mei, juni, juli en augustus, worden veel Nederlanders geteisterd door de processierups.

Bomen worden kaalgevreten en mensen en dieren krijgen te maken met gezondheidsklachten, zoals jeuk, bultjes en uitslag.

Hoe voorkom je overlast van de processierups en wat kun je doen tegen de klachten? In deze Zorgwijzer komt dit uitgebreid aan bod.

Wat is een processierups?

Een processierups, ofwel eikenprocessierups, is een bladvreterende rups van de eikenboomvlinder. De rups nestelt zich in en nabij eikenbomen, vooral aan de zonnige kant van eikenstammen. De nesten bestaan uit rupsen, brandharen en uitwerpselen.

Brandharen

De processierupsen zijn bedekt met zo'n 700.000 witte brandharen van ongeveer 0,2 tot 0,3 millimeter lang. Deze brandharen zijn gevaarlijk voor de gezondheid van mensen en dieren.

Brandharen

0,2 - 0,3 mm

weerhaakjes

eiwit

- 1 De processierups produceert tot een miljoen brandhaartjes die de wind kan meenemen
- 2 De brandharen laten bij contact met de huid/ogen het eiwit thaumetopoeïne los
- 3 Het lichaam maakt dan histamine aan, wat zorgt voor een allergische reactie

Voorbeelden uitslag

Zo worden de brandharen verspreid:

- 1 Bij een bedreiging worden de haartjes afgeschoten door de rups.
- 2 De haren komen in de lucht en kunnen worden verspreid door de wind.
- 3 De haren kunnen de huid, ogen en luchtwegen van mens en dier bereiken en binnendringen. De brandharen zijn pijlvormig en voorzien van weerhaakjes.
- 4 De stoffen die op de haren zitten, zorgen voor een allergische reactie

De brandharen kunnen in een straal van 100 meter rond de boom van een rupsennest zorgen voor overlast. Ook oude nesten (met resten van brandharen) kunnen nog meerdere jaren voor overlast zorgen.

Wanneer is de rups actief?

De processierups is actief tussen begin april en half juli. De overlast begint doorgaans begin juni, wanneer de meeste rupsen hun brandharen afschieten.

Vanaf begin juli gaan de rupsen verpoppen. De brandharen van de rups blijven echter achter in de nesten en worden door de wind verspreid in de buitenlucht. In de zomermaanden (juni, juli en augustus) is de overlast het grootst.

Stadium processierups	Periode	Overlast
Net gelegde eitjes	Augustus en september	Gemiddeld (brandharen in lege nesten)
Eitjes	Begin oktober tot half april	Meestal zeer beperkt
Jonge rupsen	Begin april tot half mei	Meestal zeer beperkt
Rupsen met brandharen	Begin juni tot half juli	Hoog (afschieten brandharen)
Poppen	Begin juli tot half augustus	Hoog (volop brandharen in nesten)
Vlinder	Eind juli tot eind september	Gemiddeld (brandharen in lege nesten)

In augustus zijn alle rupsen verpopt. De volwassen vlinders verzamelen zich rond augustus en september en leggen nieuwe eitjes in eikenbomen. De brandharen van oude nesten kunnen soms nog tot in het najaar voor overlast zorgen. Ook brandharen in oude nesten kunnen nog zeven jaar lang voor overlast zorgen.

Droge winters en zomers dragen bij aan de getalsmatige ontwikkeling van de rups.

Waar is de rups actief?

De eikenprocessierups komt vooral voor in eiken van parken en bossen, of gewoon in de tuin. Op [Waarneming.nl](https://waarneming.nl)

🔗 <https://waarneming.nl/species/8847/observations/> zie je precies op welke locaties de processierups is waargenomen.

Hoe voorkom je overlast?

Er zijn verschillende dingen die je zelf kunt doen om aanraking en overlast van brandharen van de processierups te voorkomen.

Wat kun je doen?

- Voorkom ieder contact met rupsen of hun (oude) nest.
- Wees bedacht waar de processierups kan voorkomen.
- Zorg voor goede bedekking van het lichaam.
- Ga niet op de grond zitten in een gebied met eikenbomen (daar liggen de haren).
- Was je huid en ogen met lauw water nadat je in een gebied bent geweest met eikenbomen.
- Was kleding nadat je in een gebied bent geweest met eikenbomen.
- Sluit ramen en deuren om te voorkomen dat de haartjes binnen kunnen komen.
- Hang geen was buiten.
- Probeer een nest van processierupsen niet zelf te bestrijden of te verwijderen. Schakel een professionele organisatie (of de gemeente) in.

LAST VAN DE PROCESSIERUPS? WAT KUN JE DOEN?

11 TIPS

1 BESCHERMING - zorg voor goede bedekking van de huid als je de natuur in gaat

2 NIET OP DE GROND - ga niet op de grond zitten in gebieden met eikenbomen

3 REINIG DE HUID - was je huid met lauw water als je in een gebied bent geweest met eikenbomen

4 WASSEN - was je kleding op hoge temperatuur na contact met brandharen van de rups

5 KLEDING BUITEN - hang gewassen kleding niet buiten op: zo voorkom je aanraking met haartjes

6 BESTRIJDEN - ga niet zelf aan de slag om een nest van rupsen te verwijderen / te bestrijden

7 KLACHTEN? - ga niet krabben, jeuken of wrijven. Anders verspreid je de haren

8 PLAKBAND - probeer haartjes op de huid te strippen met plakband of tape en spoel af

9 ALOË VERA - crèmes met aloë vera, menthol of calendula kunnen goed werken tegen de jeuk

10 HUISARTS - raadpleeg de huisarts bij ernstige klachten, zoals zwelling en benauwdheid.

11 MEDICATIE - bij aanhoudende klachten kan een antihistamine zalf of pilletje (via de arts) helpen

★ BONUSTIP - föhn de rode bultjes om de huid warm te maken. Dit helpt op termijn tegen de uitslag

Welke klachten geeft de processierups?

De brandhaartjes van de rups kunnen zorgen voor jeuk, pijn en irritatie aan de huid, ogen, luchtwegen en het maagdarmkanaal.

De klachten kunnen per persoon verschillen en gaan binnen twee weken meestal vanzelf over.

Een overzicht van veelvoorkomende klachten:

Uitslag

Huiduitslag is één van de meest voorkomende klachten nadat de huid in aanraking is gekomen met de haartjes van de processierups. De uitslag ontstaat meestal binnen acht uur en bestaat uit pijnlijke en/of jeukende rode vlekjes, bultjes en/of blaasjes.

Pijnlijke en tranende ogen

Indien de haartjes in contact zijn gekomen met de ogen kunnen er binnen een paar uur diverse oogklachten optreden, zoals:

- Rode en pijnlijke ogen
- Zwellingen aan de ogen
- Jeuk aan de ogen

- Tranende ogen

Bij ernstige ontstekingen of reacties geldt: neem zo snel mogelijk contact op met een arts

Irritatie luchtwegen

Bij het inademen van de brandhaartjes treedt er irritatie op aan de luchtwegen, zoals:

- Kriebel of pijn in de mond en keel
- Hoesten en niezen
- Een loopneus
- Slikstoornissen
- Ademhalingsmoeilijkheden, zoals benauwdheid

Ontstekingen maagdarmkanaal

Bij inname van de brandharen kunnen er ontstekingen optreden in het mondslijmvlies en maagdarmkanaal. Dit kan onder meer de volgende klachten veroorzaken:

- Speekselovervloed
- Braken
- Buikpijn

Bij ernstige klachten: direct de huisarts of huisartsenpost bellen!

Allergie

Sommige mensen zijn allergisch voor de haren van de eikenprocessierups. Je kunt dan te maken krijgen met verschillende klachten, zoals:

- Benauwdheid
- Dikke ogen of een dikke tong
- Andere zwellingen
- Koorts
- Algehele malaise
- Braken

Belangrijk bij ernstige klachten: direct de huisarts of huisartsenpost bellen!

Stappenplan (wat kun je doen tegen klachten?)

Ben je in aanraking gekomen met de haren van een processierups?

Dan is het verstandig om het onderstaande stappenplan te volgen:

- 1 Ga niet krabben of wrijven aan de bultjes of uitslag (zo worden de haren verder verspreid op de huid).
- 2 Probeer de huid met plakband te strippen van haartjes. Een snellere methode is om gebruik te maken van een pluizenroller die wordt gebruikt om pluusjes uit kleding te halen.
- 3 Spoel de huid (na stap 2) goed af met koud of lauw water.
- 4 Zorg voor verlichting van de huid door een zachte, verkoelende crème te gebruiken (te bestellen bij [deze online drogist](#) <http://bit.ly/2BRL8Nw>).

- 5 Was alle besmette kleding apart van de niet-besmette kleding.
- 6 Was op een hoge temperatuur, bijvoorbeeld 60 graden, werkt beter.
- 7 Bij klachten aan de ogen zijn er oogdruppels beschikbaar die irritatie kunnen verhelpen.
- 8 Bij ernstige klachten aan het oog moet er opgepast worden voor een oogontsteking die in het ergste geval blindheid kan veroorzaken. Raadpleeg dan altijd een arts.

Bonustip: gebruik een föhn

Gebruik een föhn om de bultjes op de huid warm te maken. Het föhnen zorgt ervoor dat het eiwit in het gif van de processierups stolt en de uitslag snel verdwijnt.

Ook andere vormen van hitte schijnen te werken volgens ervaringsdeskundigen, zoals:

- Een paar seconden iets heets tegen de aangedane plek houden, zonder de huid daarbij te beschadigen, bijvoorbeeld met behulp van de [Bite Away pen](https://bit.ly/2YPNx6k) [↗ https://bit.ly/2YPNx6k](https://bit.ly/2YPNx6k).
- Anderen geven aan dat ook de sauna effectief kan zijn om de huid warm te maken en klachten aan te pakken.

Zonder aanpak kan de jeuk maximaal twee weken aanhouden. Bij langdurige klachten moet een arts ingeschakeld worden.

Ernstige (allergische) klachten?

Bij hevige allergische klachten is het zaak om je huisarts of huisartsenpost te bellen. De huisarts kan een ontstekingsremmende zalf (corticosteroïd zalf) voorschrijven. Soms worden antihistamine tabletten voorgeschreven.

Zorgverzekering

Goed om te weten:

- Hulp door de huisarts of huisartsenpost valt niet onder het [eigen risico van je zorgverzekering](https://www.zorgwijzer.nl/faq/eigen-risico) [↗ https://www.zorgwijzer.nl/faq/eigen-risico](https://www.zorgwijzer.nl/faq/eigen-risico)
- Voor medicijnen, zoals een corticosteroïd zalf betaal je wel eigen risico

Hond

Voor honden kunnen de haren van de eikenprocessierups zeer vervelend of zelfs dodelijk zijn.

De volgende tips komen van pas:

- Probeer zoveel mogelijk gebieden te vermijden met veel eikenbomen.
- Hou je hond altijd aangeliind, zodat het dier niet in directe aanraking kan komen met de processierups.
- Controleer de ogen, oren en tong van de hond, nadat je in de natuur bent geweest.
- Brandharen in de vacht kunnen met tape of plakband verwijderd worden.
- Spoel de hond eventueel af met warm water nadat je in de natuur bent geweest.

Als je hond hevige verschijnselen vertoont, bijvoorbeeld bultjes op de tong of een opgezwollen tong, is het belangrijk om direct naar de dierenarts te gaan.

Hoe processierups bestrijden?

Het preventief bestrijden van de eikenprocessierups wordt gedaan in het voorjaar, wanneer de rups nog geen haren heeft. Bomen worden dan bespoten met een biologisch bestrijdingsmiddel. Bestaande nesten kunnen worden opgezogen met een speciale stofzuiger.

Veel boomverzorgers maken op dit moment nog gebruik van de bestrijdingsmiddelen Xentari en Nematode. Deze middelen doden alle kleine leefvormen die binnen zeven dagen op de besproeide boom gaan knagen.

Biologisch bestrijdingsmiddel

Bij bestaande nesten gebruik worden gemaakt van een effectief biologisch bestrijdingsmiddel (SMO 0006).

Het middel werkt op basis van een knoflook- en uienextract:

- 1 De vezels uit het bestrijdingsmiddel trekken het vocht uit de rups, waardoor het sterft.
- 2 Daarnaast komt er een coating over de rups heen waardoor de brandhaartjes zich niet verder kunnen verspreiden.

De producent van het middel, familiebedrijf van Reel, garandeert dat het middel niet schadelijk is voor mens en milieu.

Aaltjes en bacteriën

In sommige gemeenten worden bacteriën en aaltjes (microscopisch kleine wormpjes) op de bomen gespoten om de eikenprocessierups te bestrijden:

- De bacteriën zorgen ervoor dat de rups geen blad meer eet en uiteindelijk sterft
- De aaltjes werken 's nachts en zijn de natuurlijke vijand van de processierups (ze dringen door in de rups)

Bronnen & meer informatie

Wil je meer informatie over de eikenprocessierups of een melding maken van een plaagdier? Dan kun je terecht bij het [Kennis- en Adviescentrum Dierplagen \(KAD\)](#) <https://www.kad.nl/>.

Geraadpleegde bronnen:

- Thuisarts
- Rivm
- Biocontrole
- Skin Reactions on Exposure to the Pine Processionary Caterpillar – J. Vega, J.M Vega, I. Moneo.
- Oak processionary moth – Forestresearch.gov.uk

Disclaimer

De informatie in deze zorgwijzer wordt beschikbaar gesteld met als **enig** doel behulpzame informatie te verstrekken aan bezoekers. Deze informatie heeft geen therapeutische of diagnostische waarde noch is deze informatie bedoeld als vervanging van diensten, informatie of gegevens van artsen, specialisten of andere gediplomeerden en professionals. Medisch advies, medische vragen, klachten of symptomen behoren besproken te worden met een gediplomeerd arts of professional.

Samenstellers van de zorgwijzers noch Zorgwijzer.nl stelt zich op geen enkele manier aansprakelijk voor de volledigheid, juistheid of effectiviteit van informatie op zorgwijzer.nl. Het gebruik van de informatie is op volledige verantwoordelijkheid en risico van de gebruiker.

Laatste update op: 22 juni 2020 11:28

Vergelijken is onze zorg

